

Predsjedništvo Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti na svojoj je 3. (193.) redovitoj sjednici, održanoj 26. ožujka 2013., na temelju prijedloga i mišljenja razreda Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, izvješća Odbora za nagrade od 20. ožujka 2013. i članka 10. stavka 1. Pravilnika o radu Odbora za nagrade u postupku dodjeljivanja nagrada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, jednoglasno donijelo sljedeću

O D L U K U

**o dodjeli nagrada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti
za najviša znanstvena i umjetnička dostignuća
u Republici Hrvatskoj za 2012. godinu.**

Predsjednica Odbora za nagrade:
Akademkinja Alica Wertheimer-Baletić

Tajništvo Odbora: Alenka Smrečki, dipl. iur.
Lektura i korektura: Maja Silov Tovernić, prof.

NAGRADE HAZU ZA 2012.

1. Za područje **društvenih znanosti** nagradu dobiva:
 - **dr. sc. Zoran Ladić**, za knjigu *Last Will: Passport to Heaven*, Srednja Europa, Zagreb, 2012.,
2. za područje **prirodnih znanosti i matematike** dodjeljuju se dvije nagrade, koje dobivaju:
 - **prof. dr. sc. Dražen Adamović**, za otkrića novih konformnih ulaganja verteks-algebri i novih serija C2 konačnih verteks-algebri i super-algebri te dobivanje klasifikacije njihovih ireducibilnih reprezentacija, odnosno konstrukciju projektivnih reprezentacija W-algebri, koji su objavljeni u kompleksu znanstvenih radova, a osobito u radovima koji čine tematsku cjelinu:
 - The structure of Zhu's algebras for certain W-algebras, *Advances in Mathematics*, 227 (2011) 2425-2456,
 - The Vertex Algebra M (1)+ and Certain Affine Vertex Algebras of Level – 1, *SIGMA*, 8 (2012), 040, 16 pages,
 - **prof. dr. sc. Jakov Dulčić**, za znanstvena otkrića alohtonih vrsta riba i rakova u Jadranskome moru i analize njihova potencijalnog utjecaja na autohtone populacije i na cjelokupni ekosustav Jadranskoga mora, koja su objavljena u knjizi *Nove ribe Jadranskog i Sredozemnog mora* (2011.) te u 12 znanstvenih radova objavljenih u CC časopisima *Journal of Applied Ichthyology*, *Cybum*, *Crustaceana*, *Acta Ichthyologica et Piscatoria* i *Journal of Fish Biology*,
3. za područje **medicinskih znanosti** nagradu dobiva:
 - **dr. sc. Nela Pivac**, za znanstveni doprinos i otkrića koja predstavljaju doprinos razumijevanju molekularne podloge i liječenju neuropsihijatrijskih poremećaja i poremećenih ponašanja kao što je suicidalno ponašanje, objavljena u 2 (dva) znanstvena rada gdje su prikazane raznovrsne i vrlo važne uloge moždanog neurotrofnog

čimbenika u suicidalnom ponašanju i razvoju psihoza, a koji čine tematsku cjelinu:

- Pivac i sur., 2011, *Progr Neuro-Psychopharmacol Biol Psychiatry*, 35: 356-362,
- Pivac i sur., 2012, *World J Biol Psychiatry*, 13: 306-311,

4. za područje **filoloških znanosti** nagradu dobiva:

- **dr. sc. Iva Lukežić**, za knjigu: *Zajednička povijest hrvatskih narječja, 1. Fonologija*, Hrvatska sveučilišna naklada, Filozofski fakultet u Rijeci, Katedra Čakavskog sabora Grobnišćine, 2012.,

5. za područje **književnosti** nagradu dobiva:

- **prof. dr. sc. Dubravka Oraić Tolić**, za knjigu: *Akademsko pismo. Strategije i tehnike klasične retorike za suvremene studentice i studente*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2011.,

6. za područje **likovnih umjetnosti** nagradu dobiva:

- **akademski slikar Josip Pino Trostmann**, za sinteznu izložbu *Intimna i intuitivna biografija jednog dubrovačkog slikara*, koja je održana 2012. u sklopu 63. *Dubrovačkih ljetnih igara*,

7. za područje **glazbene umjetnosti** nagradu dobiva:

- **dr. sc. Davorka Radica**, za knjigu: *Ritamska komponenta glazbe 20. stoljeća*, Umjetnička akademija u Splitu, 2011,

8. za područje **tehničkih znanosti** nagradu dobiva:

- **prof. dr. sc. Sanja Steiner**, za znanstveni doprinos – rezultate istraživanja korelacije zračnog prostora, kapaciteta i protoka u europskom sustavu upravljanja zračnim prometom s ciljem optimizacije efikasnosti leta civilne zrakoplovne operative, koji su objavljeni u kompleksu znanstvenih radova u razdoblju 2008. – 2012. godine, a osobito u radovima koji čine tematsku cjelinu:
 - *Implications in the Implementation of Functional Airspace Block Central Europe*,

Air Transport Research Society 14th ATRS Conference, Conference CD/Z., Anming (ed.), Air Transport Research Society, Porto, 2010, p. 1-17,

- *Prospects of Air Traffic Management in South Eastern Europe. Promet – Traffic & Transportation. 22 (2010), 4, p. 293-302,*
- *Evaluation of Night Route Network on Flight Efficiency in Europe. International Journal for Traffic and Transport Engineering. 1 (2011), 3, p. 132-141,*
- *The Impact of Generic Temporary Segregated Area in the Croatian Airspace within the Regional Air Traffic Flow. 15th International Conference on Transport Science, Conference Proceedings / M., Zanne, P., Bajec (ed.), Faculty of Maritime Studies and Transport, University of Ljubljana, Portorož, 2012, p. 1-10,*
- *Analysis of Expected ATM Processes Changes in Central Europe. Transport Problems, Scientific Journal. 7 (2012), 2, p. 61-72.*

NAGRADA ZA DRUŠTVENE ZNANOSTI

Dr. sc. Zoran Ladić rođen je 1962. u Zagrebu. Studij povijesti završio je 1988. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a doktorirao je 2002. na Odjelu za srednjovjekovne studije Srednjoeuropskoga sveučilišta (*Central European University*) u Budimpešti. Zaposlenik je Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Zagrebu. Istraživačko mu je područje hrvatska i europska povijest srednjega vijeka, napose različiti oblici društvenog i svakodnevnog života.

Knjiga Zorana Ladića *Last Will: Passport to Heaven* iznimno je ostvarenje i apsolutna novost u hrvatskoj historiografiji s pomnim, na arhivskim vrelima utemeljenim, istraživanjem o misaonom, prije svega religioznom, svijetu sastavljača oporukā u dalmatinskim gradovima 13. i 14. stoljeća. Autor kvantitativnim metodama određuje podrijetlo, društveni položaj i zanimanje oporučiteljā te sastav primateljā pobožnih legata. Primatelji pripadaju pretežno crkvenim institucijama i kleru, samostanima, crkvama i svećenstvu, a u skromnom postotku, ispod 10%, siromasima, što je vrijedan prinos poznavanju društvenoga ustrojstva u dalmatinskim gradovima. Autor, nadalje, istražuje i vrste pobožnih legata, među kojima se ističu novac, zemljište, odjeća, hrana i liturgijski predmeti. Napokon upozorava na odredbe u oporukama koji su oporučiteljima trebali osigurati spas duše, na održavanje misa, kršćanski pokop ili hodočašća na sveta mjesta.

Ukratko, istraživanje dalmatinskih oporuka u knjizi Zorana Ladića *Last Will: Passport to Heaven* istraživačko je obogaćenje suvremene hrvatske historiografije.

NAGRADA ZA PRIRODNE ZNANOSTI I MATEMATIKU

(dodjeljuju se dvije nagrade)

1) **Prof. dr. sc. Dražen Adamović** rođen je 13. siječnja 1967. u Osijeku. Diplomirao je matematiku na Matematičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, gdje je magistrirao i doktorirao. Na istom je odsjeku i zaposlen kao redoviti profesor u trajnom zvanju.

Od 2004. godine urednik je za područje algebre u publikaciji *Central European Journal of Mathematics*. Izvršni je urednik časopisa *Glasnik matematički* i član uređivačkog odbora znanstvenog časopisa *Mathematical Communications*.

Dobitnik je Državne nagrade za znanost za 2009. godinu.

Sudjelovao je kao pozvani predavač na petnaestak konferencija u Europi, SAD-u i Aziji. Održao je pozvana predavanja na istaknutim sveučilištima poput Rutgersa (SAD) i Lunda (Švedska).

Prof. dr. Draženu Adamoviću dodjeljuje se Nagrada HAZU za područje prirodnih znanosti i matematike za otkrića novih konformnih ulaganja verteks-algebri i novih serija C_2 konačnih verteks-algebri i super-algebri te dobivanje klasifikacije njihovih ireducibilnih reprezentacija, odnosno konstrukciju projektivnih reprezentacija W -algebri.

2) **Prof. dr. sc. Jakov Dulčić** rođen je 2. studenoga 1963. u Splitu. Znanstveni je savjetnik u trajnom izboru iz područja prirodnih znanosti (polje: biologija) u Institutu za oceanografiju i ribarstvo u Splitu u kojem je zaposlen od 1989. godine. Voditelj je Laboratorija za ihtiologiju i priobalni ribolov. Redoviti je profesor na preddiplomskim, diplomskim i poslijediplomskim studijima Sveučilišta u Splitu, Dubrovniku i Zagrebu. Glavni je i odgovorni urednik znanstvenog časopisa *Acta Adriatica*. Do danas je kao autor i koautor objavio više od 300 znanstvenih i stručnih radova. Radovi su mu citirani 739 puta (prema WoS-u), a utvrđeni H-index iznosi 13. Vodio je međunarodne i brojne domaće projekte te organizirao više međunarodnih i domaćih znanstvenih i stručnih skupova, simpozija i radionica. Član je više nacionalnih i međunarodnih društava. Za svoj znanstveni doprinos dobio je Osobnu nagradu Grada Splita za 2010. godinu.

Nagrada HAZU za područje prirodnih znanosti i matematike dodjeljuje se prof. dr. sc. Jakovu Dulčiću za znanstvena otkrića alohtonih vrsta riba i rakova u Jadranskom moru i analize njihova potencijalnog utjecaja na autohtone populacije te vjerojatno i na cjelokupni ekosustav Jadranskoga mora. Otkrića su objavljena u knjizi *Nove ribe Jadranskog i Sredozemnog mora* te u 12 znanstvenih radova objavljenih u razdoblju 2008. – 2012., što čini jedinstvenu cjelinu i važan je doprinos poznavanju biološke raznolikosti i opće ekologije Jadranskoga mora. U razmatranju odnosa klime i živoga svijeta u moru njegov je doprinos posebno izražen tijekom nekoliko posljednjih godina u radovima u kojima se zajedno s fizičarima bavi problemom utjecaja klimatskih promjena na stanje populacija pelagičnih riba u Jadranu, odnosno potencijalnog utjecaja klimatskih promjena na kvantitativno-kvalitativni sastav jadranske ihtiofaune.

NAGRADA ZA MEDICINSKE ZNANOSTI

Dr. sc. Nela Pivac, znanstvena savjetnica, rođena je 1956. u Zagrebu. Diplomirala je na Veterinarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Na Institutu *Ruđer Bošković* zaposlena je od 1982., a magistrirala je na Medicinskom fakultetu Sveučilištu u Zagrebu te doktorirala na Veterinarskom fakultetu na području neurofarmakologije i neuroendokrinologije. Usavršavala se na Sveučilištu McGill u razdoblju 1996. – 1997. Danas je znanstvena savjetnica u trajnom zvanju i voditeljica znanstvenog projekta MZOS-a: *Molekularna podloga i liječenje psihijatrijskih i stresom izazvanih poremećaja* te suradnica na projektima koje su financirali Hrvatska zaklada za znanost i EU (projekt COST-a). Iz svojega područja objavila je 115 znanstvenih radova i 24 poglavlja u knjigama. Znanstveni radovi dr. sc. Neli Pivac nastali su kao rezultat uspješne suradnje s kolegama kliničkim znanstvenicima. Ti su radovi znatno pridonijeli razumijevanju molekularne podloge i liječenja neuropsihijatrijskih poremećaja i poremećenih ponašanja kao što je suicidalno ponašanje.

Nagrada HAZU za područje medicinskih znanosti dodjeljuje se dr. sc. Neli Pivac za važna znanstvena otkrića objavljena u dva znanstvena rada gdje su prikazane raznovrsne i vrlo važne uloge moždanog neurotrofnog čimbenika (BDNF-a) u suicidalnom ponašanju i razvoju psihoza. Dr. sc. Nela Pivac prvi je put pokazala da je Met/Met genotip s obzirom na polimorfizam BDNF-a znatno povezan s pojavom psihotičnih simptoma u bolesnika s Alzheimerovom bolešću (N. Pivac i sur., 2011, *Progr Neuro-Psychopharmacol Biol Psychiatry*, 35: Brain derived neurotrophic factor Val66Met polymorphism and psychotic symptoms in Alzheimer's disease, 356-362.) i posttraumatskim stresnim poremećajem – PTSP-om (N. Pivac i sur., 2012, *World J Biol Psychiatry*, 13: The association between brain-derived neurotrophic factor Val66Met variants and psychotic symptoms in posttraumatic stress disorder 306-311).

NAGRADA ZA FILOLOŠKE ZNANOSTI

Dr. sc. Iva Lukežić rođena je 3. siječnja 1936. u Lovreću. Po završetku jednopredmetnoga studija jugoslavistike na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu upisala je poslijediplomski magistarski studij lingvistike i obranila rad *Govor Donjeg Jelenja* (1982.), a potom i doktorsku disertaciju *Čakavski ikavsko-ekavski dijalekt* (1987.)

U knjizi *Zajednička povijest hrvatskih narječja, 1. Fonologija* sustavno proučava razvoj hrvatskih fonema (funkcionalnih glasova) usporedno u svim hrvatskim narječjima, od praslavenske i općeslavenske faze preko starohrvatskoga i srednjohrvatskoga do suvremenoga hrvatskog jezičnog razdoblja. Pritom foneme promatra ponajprije kao elemente koji funkcioniraju unutar sustava, pa promatra i razvoj fonološkoga sustava u cjelini. Analizirajući i sistematizirajući mnogobrojne primjere, kako one crpljene iz pisanih izvora tako i one iz vlastitih terenskih istraživanja, autorica uspostavlja glavne etape u fonološkom razvoju hrvatskih narječja, uvjerljivo rekonstruira uzastopne vokalske i konsonantske (pod)sustave na pojedinim etapama i uspoređuje ih u pojedinim narječjima. Upravo ta poredbena i kontrastivna dimenzija knjige Ive Lukežić bitna je novina u hrvatskoj dijalektologiji: dok je razvoj fonema književnog jezika razmjerno dobro proučen, sveobuhvatno proučavanje fonoloških sustava hrvatskih narječja u povijesnoj perspektivi počinje istom s knjigom Ive Lukežić. Ta knjiga donosi niz elemenata za moguću novu klasifikaciju dijalekata tronarječnoga hrvatskog jezika. Temeljena na povijesti jezika i dijalektologiji, ova je knjiga prva sinteza hrvatske povijesne dijalektologije, dijalektološki usmjerena i dijalektološki utemeljena povijest hrvatskoga jezika.

Zbog svega toga, Razred za filološke znanosti predlaže Odboru za nagrade Hrvatske akademije da nagradu za polje filologije dodijeli knjizi *Zajednička povijest hrvatskih narječja, 1. Fonologija* Ive Lukežić, kako je to predložilo na sjednici 20. prosinca 2012. i Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta u Rijeci.

NAGRADA ZA KNJIŽEVNOST

Prof. dr. sc. Dubravka Oraić Tolić rođena je 1943. u Slavonskome Brodu. Studirala je filozofiju i ruski jezik s književnošću na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (1962. – 1966.) i Beču (1967. – 1969.), a doktorirala je tezom *Citatnost. Univerzalni tipovi i povijesni modeli*.

Monumentalna knjiga *Akademsko pismo* nastala je kao rezultanta svih dosadašnjih aktivnosti naše ugledne teoretičarke književnosti, esejistice i pjesnikinje Dubravke Oraić Tolić. U knjizi su minuciozno razrađena sva pravila, strategije, tehnike i konvencije pisanja različitih oblika akademske proze – od znanstvenih članaka i simpozijских referata do monografija i doktorskih disertacija. Budući da gotovo svaki korak u retorici akademskoga pisma stavlja pred znanstvenika brojne probleme, autorica pomno analizira sve faze pisanja: način izbora teme, pronalaženje izvora, argumentacijski sustav, tehniku pisanja, citatne tehnike.

Dubravka Oraić Tolić na svako je potencijalno pitanje ili dvojbu pokušala ponuditi odgovor, savjet, rješenje. Zato je svaki segment u hodoogramu nastajanja akademskog pisma ilustriran obiljem konkretnih primjera, slika, tablica i grafikona. Autorica se u ovoj knjizi javlja u višestrukoj ulozi: iskusne znanstvenice, sveučilišne profesorice i dobre mentorice koja nudi niz savjeta i praktičnih rješenja. Po opsegu i temeljitosti obrade ovako zahtjevne teme ovoj je knjizi teško naći premca i izvan naših nacionalnih okvira. U *Akademskom pismu* prvi put u nas uspostavlja se kanon po kojemu se može prepoznati standardno znanstveno pismo. U cjelini uzevši, ovo impresivno djelo prijeko je potrebno i našoj akademskoj zajednici i kulturi u najširem smislu riječi.

NAGRADA ZA LIKOVNE UMJETNOSTI

Akademski slikar Josip Pino Trostmann rođen je 1938. u Dubrovniku. Diplomirao je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu kod Ive Režeka i Đure Tiljaka.

Završivši Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu te stalno djelujući u rodnome Dubrovniku od prvih svojih javnih nastupa sa slikarskim radovima 1960. godine do danas, trajno razvija prepoznatljivo vlastito izražavanje, a ujedno nastavlja ponajbolje tradicije dubrovačke kolorističke škole.

U tome je dugom razdoblju priredio pedesetak izložbi u Dubrovniku, Zagrebu i drugim centrima kulturnog života. Sudjelovao je na mnogo većem broju skupnih izložbi i likovnih manifestacija u domovini i u Italiji, Austriji, Njemačkoj, Belgiji, Engleskoj, Americi, Turskoj, Egiptu i Izraelu. Za svoj umjetnički rad dobio je prilično mnogo društvenih priznanja i nagrada, o njegovu su opusu, s puno pohvala, pisali vodeći likovni kritičari Hrvatske. U zavičaju se osobito iskazao kao likovni pedagog koji je plodno utjecao na formiranje brojnih mladih uspješnih stvaratelja.

Po svim svojstvima i značenjima sasvim zrelo, a opusom veliko djelo 75-godišnjeg slikara dragocjena je dionica novije hrvatske umjetnosti, nadasve autohtona po ukorijenjenosti majstorova izvornog izričaja u zavičajni ambijent.

Neprekidno i bez zamora navraćajući na motive koje najbolje poznaje, pa ih tim nadahnutije koloristički interpretira, Josip Trostmann postao je likovni pjesnik Dubrovnika, potpuno srođen s kulturom i prirodom čitavog okruženja i podneblja hrvatskoga juga.

Nagrada mu se dodjeljuje za sinteznu izložbu znakovita naziva *Intimna i intuitivna biografija jednog slikara* koja je ljeta 2012., u sklopu programa 63. *Dubrovačkih ljetnih igara*, održana u palači Sponza, predočivši javnosti punu zrelost i konstantnu vitalnost slikarevih osobnih nadahnuća i opservacija.

NAGRADA ZA GLAZBENU UMJETNOST

Dr. sc. Davorka Radica rođena je 31. svibnja 1971. u Jajcu u Bosni i Hercegovini. Diplomirala je na Odsjeku za kompoziciju i glazbenu teoriju Muzičke akademije u Zagrebu 1995. godine. Magistrirala je u istoj ustanovi 2002., a doktorirala 2006. Od 2000. je zaposlena u Umjetničkoj akademiji u Splitu, gdje je od 2009. predstojnica Teorijskog odsjeka Glazbenog odjela. Knjiga *Ritamaska komponenta glazbe 20. stoljeća* objavljena joj je 2011. Sudjelovala je na brojnim simpozijima u Hrvatskoj i inozemstvu. Od 2011. kao vanjska suradnica predaje na Glazbenom odjelu Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti u Mostaru. Članica je Hrvatskog društva glazbenih teoretičara i Hrvatskog muzikološkog društva.

Znanstveni doprinos knjige *Ritamaska komponenta glazbe 20. stoljeća* u njezinoj je sintetskoj sveobuhvatnosti i preciznosti. Naime, Davorka Radica vještini je promišljanjem stručne i znanstvene literature uspjelela u pravoj mjeri kombinirati dijelove skladateljskih teorija, ponajprije analitičke rasprave o određenim paradigmatičkim skladbama i vlastite analitičke nalaze. U znanstvenostručnoj literaturi koja se bavi navedenim problemima rijetki su primjeri takve sveobuhvatnosti u kojoj se, međutim, uspijeva očuvati i posebnost, individualnost svake pojedinačne skladateljske teorije i svake paradigmatične skladbe. Zato bi ta studija mogla biti čvrst temelj didaktičko-pedagoškoga pristupa podučavanju iz metarsko-ritamskih odnosa, pogotovo zato što literatura takve vrste gotovo i ne postoji.

NAGRADA ZA TEHNIČKE ZNANOSTI

Prof. dr. sc. Sanja Steiner rođena je 1964. u Zagrebu. Završila je studij na Fakultetu prometnih znanosti 1988., doktorirala je 1998., a u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u trajnom zvanju izabrana je 2010. Tijekom 25 godina znanstvenoga i nastavnoga rada afirmirala se u strategijskom planiranju prometa, odnosno u upravljanju zračnim prometom hrvatskog zrakoplovstva na međunarodnom planu. Objavila je 174 rada u časopisima i zbornicima s međunarodnih znanstvenih skupova. Kao članica međunarodnog udruženja *Air Traffic Control Association* bila je nominirana za regionalnog direktora za područje Europe i Afrike. Članica je svjetske organizacije *Flight Safety Foundation*, unutar koje je djelovala u radu Europskoga savjetodavnog odbora (1991. – 2000.).

Dr. sc. Steiner znatno je utjecala na uspostavu novoga jadranskog koridora u europskoj mreži zračnih putova. Za njezin doprinos razvoju prometnih znanosti u Europi, Konferencija prometnih fakulteta 16 zemalja Europe proglasila ju je znanstvenicom Europe u polju prometa za 2008. godinu. Od godine 2007. članica je Programskog odbora za transport i aeronautiku Sedmog okvirnog programa Europske komisije za istraživanje i tehnološki razvoj u Bruxellesu.

Prof. dr. sc. Sanja Steiner predložena je za Nagradu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u području tehničkih znanosti za optimizaciju efikasnosti leta civilne zrakoplovne operative unutar europskog sustava preko korelacije zračnog prostora, kapaciteta i protoka. Od radova dr. sc. Sanje Steiner objavljenih u razdoblju 2008. – 2012. godine posebno se ističu tri rada koja tvore tematsku cjelinu kao djelo koje je bitan doprinos trajne vrijednosti za Republiku Hrvatsku.

